

Zöld hullám a vasúti és autóbuszos közlekedésben

Dr. Kormányos László
Műszaki és üzemeltetési vezérigazgató-helyettes

City Rail 2024 – XXIV. Városi Közlekedés Aktuális Kérdései
Balatonfenyves, 2024. 09. 04.

Közösségi közlekedés = környezetkímélő, pénztárcabarát

Évente **16,5 millió** autóbuszjárat és **1,2 millió** vasúti járat, tavaly **607 millió** utazás autóbuszon, **181 millió** utazás vonaton.

8531 darab jármű:

- **5900** autóbusz
- **1559** vasúti személykocsi
- **192** villamos motorvonat
- **267** dízel motorvonat és motorkocsi
- **12** tram-train
- **256** dízelmozdony és **377** villamos mozdony

Korszerű közösségi közlekedés = zöldebb közlekedés

Jármű-fiatalítás:

- 2018 óta 2500 darab új **autóbusz**, köztük 101 elektromos és 164 CNG, hamarosan további 20 új elektromos és egy hidrogén-üzemanyagcellás autóbusz érkezik;
- 40 darab emeletes motor**vonat** beszerzése, FLIRT motorvonatok modernizációja (ETCS L2), 15 darab Akiem Europrinter nagy sebességű villamos mozdony bérlése.

Energiahatékonyságot javító intézkedések:

- új, korszerű és energiahatékony járművek beszerzése (alternatív meghajtás elterjesztése vasúton és közúton);
- pályavillamosítás;
- fedélzeti eszközök hatékonyabb használata;
- oktatás fontossága – ecodriving;
- lassújelek felszámolása;
- remotorizáció.

Hozzájárulunk a technológia fejlődéséhez

Visszacsatolás a gyártóknak = hozzájárulás a technológia fejlődéséhez járműtesztek, demonstrációs mintaprojektek révén.

Alternatív meghajtás a vasúti és autóbuszos közösségi közlekedésben

Általános előnyök (lokálisan):

- nulla vagy lényegesen alacsonyabb károsanyag-kibocsátás a hagyományos dízelüzemhez képest;
- lényegesen alacsonyabb zajterhelés;
- energiahatékonyság.

Jelentős CO₂-megtakarítás

Közösségi közlekedés = önmagában is alacsonyabb az egy főre jutó károsanyag-kibocsátás.

- A MÁV-START Zrt. CO₂-számlálója 3 éves. A vasúti közlekedéssel ezalatt 2,59 millió tonna CO₂-kibocsátást sikerült megelőzni, ezt a mennyiséget kb. 35,8 millió lombos fa tudna egy év alatt megkötni.
- Csak az e-buszokkal 2024. július 31-ig 9,6 ezer tonna CO₂-t sikerült megtakarítani. Ezt a mennyiséget közel 140 ezer lombos fa lenne képes megkötni.

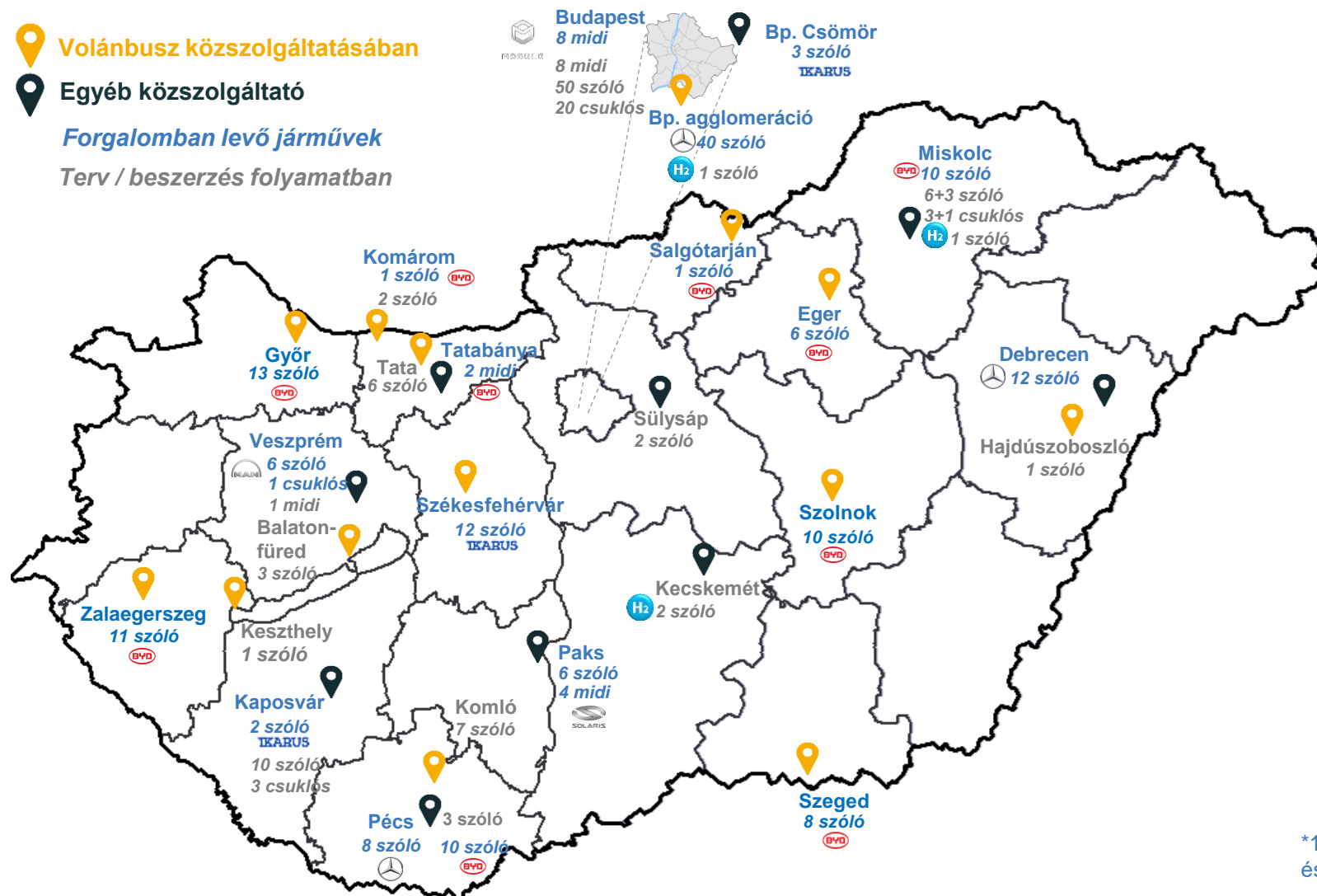
Kibocsátásmentes autóbuszok Magyarországon

 Volánbusz közszolgáltatásában

 Egyéb közszolgáltató

Forgalomban levő járművek

Terv / beszerzés folyamatban

A teljes hazai kibocsátásmentes buszállomány 55 százaléka a Volánbusz flottájában üzemel

A meglévő buszállomány megoszlása gyártók szerint

	72 db		60 db
	17 db		8 db
	7 db		10 db

*172 db busz közlekedési közszolgáltatóknál, 23 db magáncégeknél és gyártóknál/forgalmazóknál lehet regisztrálva

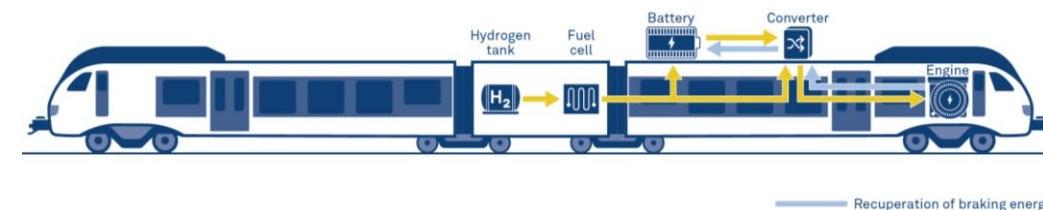
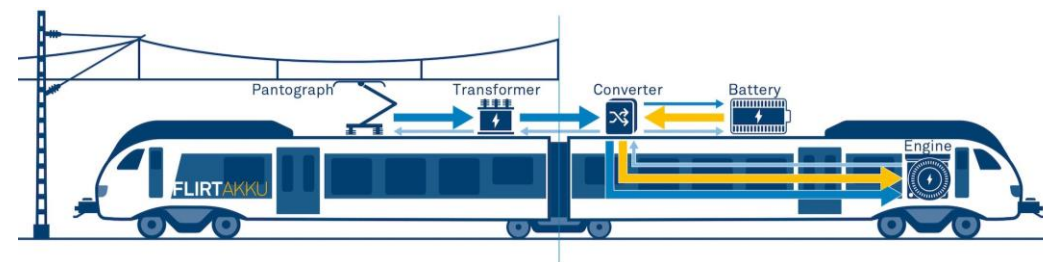
Lehetséges alternatív meghajtású vasúti járművek

Akkumulátoros üzemű motorvonat (BMU)

A jármű az elektromos buszhoz hasonlóan a vontatási energiát nagy kapacitású akkumulátorokban tárolja, amelyet az elektromos vontatómotorokon keresztül alakít át mozgási energiává. A lokálisan zéró emissziós technológia nagy előnye, hogy a fékezési energia egy részét képes saját töltésére fordítani. A legújabb típusok áramszedővel felszerelt változatai teljesen felsővezetékes üzemben is képesek közlekedni (BEMU).

Hidrogénüzemű motorvonat (HMU)

Az üzemanyagcellás motorvonat olyan jármű, amelyet üzemanyagcellával és akkumulátorral is felszereltek. Az üzemanyagcella hidrogént fogyaszt, az elektromos energiát elektrokémiai reakció útján állítja elő, amelynek melléktermékeként csak víz és hő keletkezik. Az elektromos energia a villanymotorokat táplálja, és gondoskodik az akkumulátor töltöttségének megőrzéséről. A hidrogén kisebb súly mellett sokkal nagyobb energiasűrűséget kínál, mint a jelenlegi elektromos tárolórendszerek, mint például az akkumulátorok.

Ábrák forrása: <https://stadlerail.com/>

Károsanyagkibocsátás-mentes motorvonatok Európában

 Akkumulátoros motorvonat (BMU/BEMU)

 Hidrogénüzemű motorvonat (HMU)

Beszerzés folyamatban

Hidrogénmeghajtás a közösségi közlekedésben

A hidrogént a járművekben alapvetően kétféleképpen lehet hajtásra felhasználni: üzemanyagcellákban vagy belső égésű motorokban.

Üzemanyagcellákban	Belső égésű motorokban
Előnyök: - teljesen tiszta kipufogógáz - elektromos, soros hibrid hajtásrendszerhez illeszthető - halk - jó hatásfok Hátrányok: - bonyolult felépítés, drága - nehéz szabályozni - érzékeny a hőmérséklet-változásokra - nagy tisztaságú (99,999%-os) hidrogént igényel - öregedésével csökken a teljesítménye	Előnyök: - az üzemanyagcellához képest olcsó - alacsonyabb költséggel gyártható - kisebb tisztaságú hidrogénnel is üzemképes - hagyományos hajtáshoz illeszthető Hátrányok: - nem teljesen tiszta kipufogógáz, utánkezelést igényel - kis teljesítmény, nyomaték - zajos - alacsony hatásfok

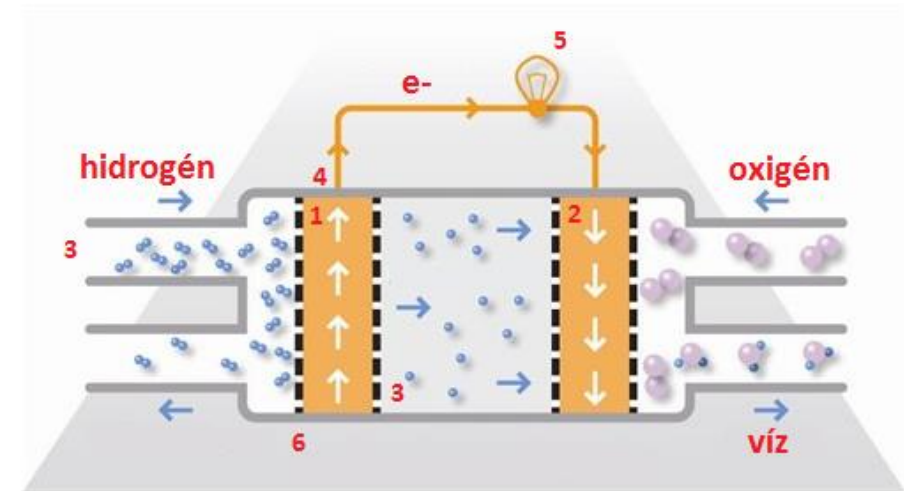
Az autóbuszoknál az üzemanyagcella az elterjedtebb.

Hidrogénmeghajtás a közösségi közlekedésben

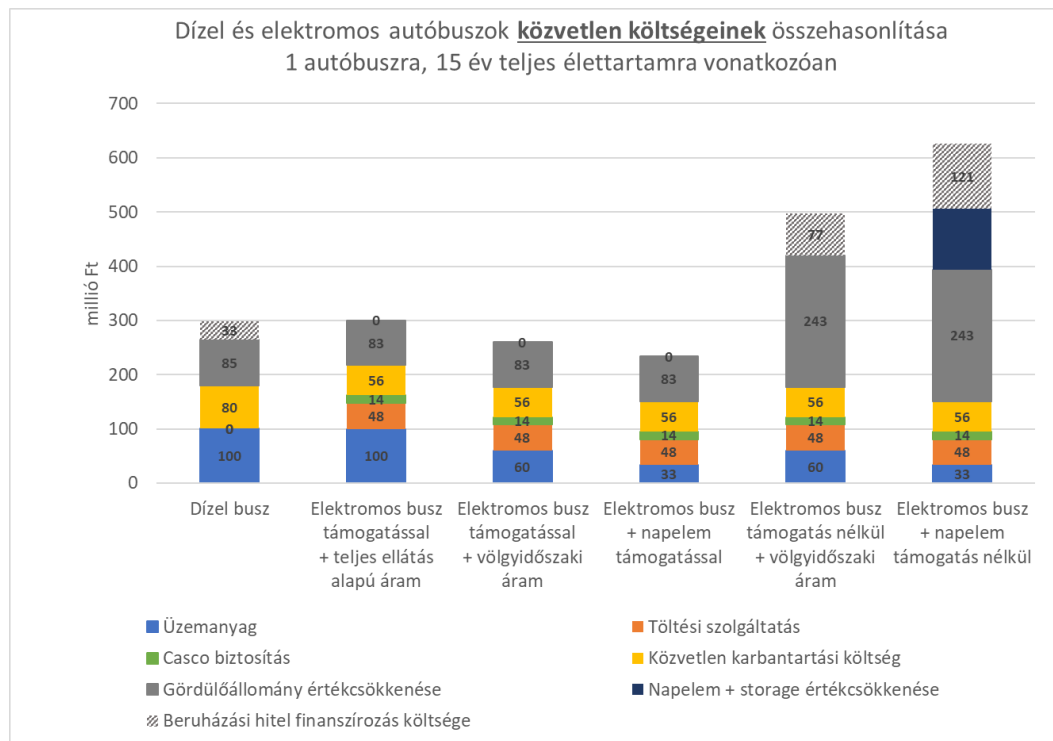
A hidrogén-üzemanyagcellás meghajtás lehet a közeli jövő zöldtechnológiája.

- A meghajtáshoz 350 bar nyomáson hidrogéngázt töltenek az autóbusz tartályaiba.
- Fogyasztás 7-8 kg H₂/100km, hatótáv >350km.
- Az üzemanyagcella a járműben hidrogéngáz felhasználásával állít elő villamos energiát.
- A hidrogén kémiai reakcióba lép a légköri oxigénnel, a fúzió eredményeként csak víz, hő és elektromos energia keletkezik.
- Kis méretű, legfeljebb 80 kWh-s meghajtó akkumulátorok.
- Az autóbuszt egy vagy több elektromos motor mozgatja.

A zöldközlekedésnek ára van

A környezetbarát meghajtású járművek beszerzése és üzemeltetése jelenleg **drágább** a dízelmotoros járművekénél, de a fenntarthatóság érdekében **indokolt** ez a költség.

Figyelembe vett premisszák

2023. év

gázolaj ár (Ft/l)	400
áram ára (Ft/kWh)	105
áram ára (Ft/kWh) - HUPX DAM elszámolás - völgyidőszaki áram	63
áram ára (Ft/kWh) - napelem, storage	35

- **A 15 év alatti kiinduló értékeket a várható infláció mértékével növeltük (átlagos infláció az első 3 évben: 17,3%, 5,5%, 3,5%, majd 3%)**
- **Átlagfogyasztás (M3/l):**
  - **dízel: 26,28 l / 100 km**
  - **elektromos: 1,0 kWh / km**

A Volánbusz tapasztalatai a különféle hajtásláncokkal

A négy technológia látszólag versenyez egymással, azonban a **jövőben vagy a felhasználási terület, vagy a település mérete, adottságai fogják meghatározni, hogy a különböző meghajtású járművekből hol melyiket lehet/érdemes használni (akár vegyesen).**

	Dízel szóló	CNG	Elektromos	Hidrogén
Piaci kínálat	A legtöbb gyártónál sorozatgyártásban kínált termék	A legtöbb gyártónál sorozatgyártásban kínált termék	Egyre több gyártó kínálatában jelenik meg. Erős távol-keleti piaci jelenlét	Egyes gyártóknál elérhető, jellemzően prototípus fázisban
Jellemző beszerzési átlagár	85 millió Ft	95 millió Ft	180 millió	240 millió Ft
Felhasználási terület	Városi, elővárosi, regionális, távolsági	Városi, elővárosi, regionális	Városi, elővárosi	Városi, elővárosi, regionális
Lokális károsanyag kibocsátás	Euro6	Tiszta jármű	Kibocsátásmentes jármű, de az utastér fűtéshez dízel kályhát használ	Kibocsátásmentes jármű
Zajterhelés	Van	Dízelhez hasonló	Zajterhelés minimális (beépített zajgenerátor szükséges)	Zajterhelés minimális (beépített zajgenerátor szükséges)
Az üzemanyag töltés időigénye	10 – 15 perc	10 – 15 perc	2 – 3 óra	10 – 20 perc
Két teletankolás között megtehető útvonal	600 – 1000 km	300 – 400 km	200 – 300 km	350 – 400 km

Tisztán dízelüzem (DMU) ↔ Akkumulátoros üzem (BEMU) összehasonlítása

Dízelüzemű motorvonat (DMU)	Akkumulátoros üzemű motorvonat (BEMU)
Előnyök: + Jelentősen kedvezőbb áron szerezhető be + Jelentős üzemeltetési tapasztalattal rendelkezünk korszerűbb járművek esetén is + A jelenlegi állományi járművekhez képest alacsonyabb károsanyag-kibocsátás + Van kiszolgáló infrastruktúra (gázolajfeladó kutak) + Tengelyterhelése 16 tonna alatt tartható (nélyvállanetek) Később a dízelüzem bizonyos típusoknál akkumulátorral kiváltható lehet (ez további költséget okoz)	Előnyök: + Karbonsemlegességi célok elérésére alkalmas + Alacsonyabb fenntartási költség + Alacsonyabb zajterhelés + Lokálisan zéró emissziós
Hátrányok: - Karbonsemlegességi célokkal nincs összhangban - Karbantartási igénye magasabb - Belső égésű motor okozta rezgések	Hátrányok: - Járulékos infrastrukturális beruházási igény - Jelentősen magasabb beruházási költség - Jármű önsúlya, tengelyterhelése nagyobb - Akkumulátor élettartama, kapacitása jelentősen befolyásolja az üzemet - Európában jelenleg nincs hosszú távú karbantartási és üzemeltetési tapasztalat

100-120 férőhelyes, 2 szekciós motorvonatok megközelítő beszerzési ára:

DMU	BEMU	HMU
1200-1500 M Ft	3500-4500 M Ft	4300-5100 M Ft

A MÁV-VOLÁN-csoport céljai, tervei

További vasúti flottafiatalítás – folyamatban

- 15 db nagy sebességű Eurocity motorvonat
- 95 db regionális villamos motorvonat
- 29 db belföldi IC-motorvonat
- 115 db villamos mozdony
- 51 db IC-ingaszerelvény
- 68 db felsővezeték nélküli vonalon használható motorvonat
- 10 db magas minőségű éjszakai szerelvény (7 kocsis)

Új dízelüzemű autóbuszok beszerzése

- 89 db jármű esetében a közbeszerzés folyamatban
- 131 db esetében a feltételes közbeszerzési eljárás kiírása most várható
- 100+100 opció – közbeszerzési dokumentáció előkészítés alatt

Zöldflotta bővítése (alternatív meghajtású autóbuszok alkalmazásának kiterjesztése)

- 1 db hidrogén-üzemanyagcellás jármű (HUMDA ZBP 2024/1)
- 20 db e-busz (HUMDA ZBP 2024/2) – Balatonfüred, Hajdúszoboszló, Keszthely, Komárom, Komló, Tata

A MÁV-VOLÁN-csoport céljai, tervei

További üzemeltetési tapasztalatok gyűjtésével hozzájárulni a technológia fejlődéséhez

A napi üzem során nagyobb a terhelés, az így szerzett tapasztalatok informatívabbak.

Edukáció, a közösségi közlekedés népszerűsítése

Részvétel tudományos rendezvényeken, konferenciákon, kiállításokon, fenntarthatósági programokon.

Hatékonyabb energiafelhasználás, energetikai fejlesztések

- visszatáplálásra képes vontatójárművek
- napelemes rendszerek telepítése, zöldenergiából származó elektromos áram részarányának növelése
- épületek energetikai fejlesztése

Köszönöm figyelmüket!

MÁV-VOLÁN **CSOPORT**